

ГОДИШЕН ОТЧЕТ
НА ЕТНОГРАФСКИ ИНСТИТУТ С МУЗЕЙ ПРИ БАН ЗА
2008 Г.

1. Проблематика на звената

1.1. Връзка с политиките и програмите от приетите от ОС на БАН на 09.02.2004 г. “Стратегически цели и функционални приоритети на БАН за периода до 2007 г.”

В своите изследвания учените от ЕИМ проучват и анализират многоаспектната културна история и съвременност на България, търсят нейните исторически и типологични корени, вписват явленията в балканските, европейски и световни културни сюжети, като открояват белезите на принадлежност към тях, както и българските специфики, породени от уникалните обективни условия на българското развитие. Наред с това учените и специалистите от ЕИМ проучват, издирват, събират, съхраняват и експонират материалните културни богатства от българското минало и от целокупната българска земя. В логиката на тези базисни линии на работа през последните години ЕИМ се включи и в голямата задача да подпомогне познаването и осмислянето от българското общество на общите ценности на обединена Европа и тяхното приемане, но едновременно с това да съхранява, доказва, внушава и развива българската национална идентичност – тези направления се оформиха и задълбочиха като приоритетни и с работата си по тях ЕИМ отговаря на поставените в Стратегията на БАН от 2004 г. задачи в частност пред хуманитарните научни дисциплини и техните организационни академични звена.

1.2. Общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата.

Това е една от специфичните дейности на ЕИМ, отразена най-пълно в приложението за експертната дейност на сътрудниците и уредниците на Етнографския музей (Приложение № 10). В тази връзка е и проведения през 2008 г. от ст.н.с. II ст. д-р Маргарита Карамихова Обучителен семинар за служители в държавната администрация на тема “Жилищни условия за ромите”, финансиран от Министерство на териториалното развитие.

И през 2008 г. акцентите на тематичните проекти, по които се работи, продължават да се фокусират върху един от двата периода в етнографското делене на културата – традиционния и съвременния, но изследванията по правило не се ограничават, а винаги стъпват върху приемствеността между минали и сегашни реалии. Утвърди се и третото направление – проучвания по балканска етнология. Посоченото тематично ударение е отличителна черта на проучванията на традицията, съвременността и културите на балканските народи в продължаващите действията си проекти от предходния период на академично и институтско ниво, някои от които отчетохме като формално финализирани /приключени финансови отчети, завършена теренно-изследователска и архивообработваща работа/ през предходната година.

Поради специфичния характер на ЕИМ /включване на научни и научно-приложни дейности с еднаква тежест в дейността на звеното/, изложбите на

Етнографския музей също са представени сред проектите на ЕИМ. Ако трябва да се отговори на изискването за открояване на **три най-значими проекта**, финансирани от национални институции, въпреки условността на този избор /поради споменатата специфика на ЕИМ/, те могат да бъдат проектите под №№ **22, 23 и 25** на списъка с проектите на ЕИМ /финансирани от различни от ФНИ на МОН институции/:

Като тип финансиране проектите, по които се работи в ЕИМ през 2008 г., бяха групирани в 6 групи: 1. **НАУЧНИ ПРОЕКТИ** финансирани само от бюджетната субсидия на БАН; 2. **НАУЧНИ ПРОЕКТИ**, финансирани от Фонд “Научни изследвания” на МОН; 3. **НАУЧНИ ПРОЕКТИ**, допълнително финансирани по договори с министерства, ведомства и фирми от страната; 4. **НАУЧНИ ПРОЕКТИ**, допълнително финансирани по договори и програми на ЕС, НАТО, ЮНЕСКО и др. международни организации; 5. **НАУЧНИ ПРОЕКТИ** по ЕБР в рамките на междуакадемично и междуинститутско сътрудничество; 6. **НАУЧНИ ПРОЕКТИ** по договори, разработки и поръчки от външни възложители, вкл. държавни и частни фирми от страната и чужбина. Всичките шест групи проекти поддържат през 2008 г. както вътрешни, така и международни изследвания.

I. НАУЧНИ ПРОЕКТИ, финансирани само от бюджетната субсидия на БАН

1. Изготвяне на Web-site на ЕИМ (2008-2009), финансиран от бюджета на ЕИМ, ръководител на проекта ст.н.с. II ст. д-р В. Васева. Участници: ст.н.с. II ст. д-р Св. Ракшиева, ст.н.с. II ст. д-р А. Лулева, ст.н.с. II ст. д-р В. Николова, ст.н.с. II ст. д-р Е. Марушиакова, д-р А. Кирилова, Е. Минчева, А. Кисьова, А. Генчева, М. Цанова;

2. „Етнологията в България – история, методи, проблеми.” Конференция в чест на 60 годишния юбилей на ЕИМ-БАН (2008-2009). Финансиран от ЕИМ, ръководител на проекта ст.н.с. II ст. д-р В. Васева. Участници: ст.н.с. II ст. д-р А. Лулева, ст.н.с. II ст. д-р В. Николова, ст.н.с. II ст. д-р Св. Ракшиева, ст.н.с. II ст. д-р М. Дечева, н.с. I ст. д-р Ив. Петрова, н.с. I ст. д-р Г. Георгиев, н.с. I ст. д-р М. Славкова.

3. Издание “Извори за българската етнография”, финансиран от бюджета на ЕИМ-БАН, ръководител ст.н.с. II ст. д-р Маргарита Василева, и екип: Ю. Царева, Д. Карапетрова, Е. Минчева, С. Таниелян. Предаден за печат в издателството на БАН пореден том - “Извори за българската етнография”, т. 5. Отг. ред. ст.н.с. II ст. д-р М. Василева.

4. “Българска градска култура”. Научен ръководител ст.н.с. I ст. дин Гатя Симеонова. Участници от ЕИМ-БАН: н.с. I ст. д-р Дария Василева, н.с. I ст. д-р Иванка Петрова, н.с. I ст. д-р Соня Средкова и д-р Ани Кирилова. Бюджетно финансиране. Работа по съставянето на т. 6 от поредицата “Проблеми на българската градска култура”. Редакторската работа: редактирани разделите на Г. Граматиков и Св. Богданова. Събирателска работа на Г. Симеонова: събрани материали по раздела “Дрехарството в Русе” на Г. Симеонова. Участие на Д. Василева в проекта. М Галанова е ексерптирала материали от третата годишнина (1930–1931 г.) на в. „София. Обеден следпразничен информационен вестник”.

5. “Балкански изследвания”. Финансиран от бюджета на ЕИМ. Ръководител на проекта - ст. н.с. II ст. д-р Петко Христов. Участници в проекта - Секция “Балканска етнология”. Проект за изграждане на балканистична мрежа за етнологии и

интердисциплинарни проучвания на базата на двустранни договори, сключени от името на ЕИМ-БАН в лицето на Секция “Балканска етнология”.

6. “Ателие ‘Култура на гурбета’”. Финансиран от бюджета на ЕИМ. Ръководител на проекта - ст. н.с. II ст. д-р Маргарита Карамихова. Участници в проекта - Секция “Балканска етнология”. Проектът се развива от м. октомври 2001 г. и включва регулярни работни срещи, лекции и семинари. През април 2008 г. бе взето решение в рамките на проекта да бъде представена Панорама на Балканското игрално кино, отразяващо миграциите от Балканите. Отговорник – Гергана Дончева, докторант в Института по Балканистика. Проведени са три прожекции, съпроводени от дискусии по темите на съответните филми (м. май, юни и юли) . В рамките на “Ателие ‘Култура на гурбета’” през 2008 г. са инициирани, обсъдени и написани 5 изследователски проекта, депозирани за финансиране в различни програми в България и чужбина. До момента е известно, че един от проектите е спечелил и финансиран от Фонд „Научни изследвания”.

7. “Създаване на нова интернет-страница на Секция ‘Балканска етнология’”. Финансиран от бюджета на ЕИМ. Ръководител на проекта - ст. н.с. II ст. д-р Веселин Попов. Участници в проекта - Секция “Балканска етнология”.

8. “Етностереотипни визии, внушавани чрез вестник “Лична драма”: Индивидуален проект на М. Галанова. Обработване на емпиричен материал – цялото течение на вестника за 2007 г.; текуща работа с течението на вестника за 2008 г.

/Към този раздел в отчета включваме и онези експозиционни прояви, които са плод на вътрешно финансиране/:

9. Етнографска изложба “**Истории върху плат**”, създадена съвместно с Кр. Попова – ЮЗУ “Неофит Рилски”, Благоевград. 18 декември, 2007 – 18 януари 2008 г. Куратор на изложбата С. Ракшиева, участници в аранжирането: Ст. Христов, Е. Порталски.

10. Изложба-базар “**Мартеници**”, организирана от НЕМ и ЗМНХЗ. Автори – майсторки от Задругата на майсторите на народните художествени занаяти (ЗМНХЗ) и автори от НЕМ – Н. Тенева, Р. Данова. Ст. Христов – аранжиране. В залите на НЕМ февруари - март 2008 г.Н.

11. Етнографска изложба “**Писани яйца**”. В залите на НЕМ 17 – 25 април 2008 г. Съвместно със ЗМНХЗ (3 уч.), ОП “Стара София” (2 уч.), ИМ Ихтиман (1 уч.), ЕМ Търговище (1 уч). От ЕИМ: автори на експонати: С. Ракшиева, И. Мишкова, Р. Данова, аранжиране Ст. Христов, Е. Порталски, подбор на експонати: Н. Тенева, М. Дечева, Р. Данова, Ел. Водинчар, Е. Порталски – подбор на експонати.

12. Изложба “**Бусинска керамика**” в Музея “Земята и хората”, 12. 2007 – 02. 2008 г. Участник от НЕМ Е. Порталски

13. Етнографска изложба “**Стара и нова Бусинска керамика**”. Аранжирана в залите на НЕМ – март 2008 г. Организирана от фондация “Петър Гигов” съвместно с РИМ Перник и ЕИМ. Куратор на изложбата Е. Порталски, аранжиране Ст. Христов.

II. НАУЧНИ ПРОЕКТИ, допълнително финансирани по договори с Фонд “Научни изследвания” (ФНИ) на МОН

14. “Осиновеното дете: между държавата и семейството”, финансиран от Фонд “Научни изследвания” на МОН по проект ОХН-1410/2004. Ръководител на проекта: ст.н.с. II ст.д-р В. Николова. Участници: ст.н.с. II ст. д-р Е. Цанева и д-р А. Кирилова. Проектът приключи през 2008 г. В напреднала фаза е подготовката на колективна монография върху историята на културната практика осиновяване у българите. Тримата автори работят върху отделни студии. Написана от ст.н.с. II ст. д-р Еля Цанева и предадена на ръководителя на проекта началната хронологическа част от темата – общ обем 40 комп. стр.

15. “Българският ХХ век. Културна памет и национална идентичност”, финансиран от МОН (2006-2009) (МОН-ТКНИ-1602). Ръководство: ст.н.с. II ст. д-р А. Лулева. Участници: н.с. I ст.д-р Евгения Троева, н.с. II ст.д-р Детелин Лучев, н.с. I ст.д-р Галин Георгиев, докторант Яна Янчева. През 2008г. А. Лулева е осъществила теренна работа в Кюстендил (11-20. VI 2008 г.). В рамките на проекта н.с. I ст. д-р Евгения Троева работи по индивидуална тема „Културна памет и религиозна идентичност на българите мюсюлмани”. През април 2008 г. е провела теренно изследване в община Лъки, дешифрирани са интервюта, дадени са за печат две статии по темата на проекта.

16. “Междуетнически отношения: взаимодействие на културите. Българските преселници в Бесарабия и Таврия – традиции и идентичност” (Министерство на науката и образованието – Фонд за научни изследвания – ОХН 1407/04). Ръководител на проекта ст. н. с. II ст. Ж. Пимпирева. Участници от ЕИМ: н.с. I ст. Соня Средкова, н.с. I ст. Г. Георгиев, н.с. I ст. В. Лазаров, н.с. II ст. Е. Водинчар, д-р Г. Манолова, Е. Минчева. През 2008 г. беше осъществена заключителната фаза от работата по проекта. В рамките на две теренни експедиции е събран документален материал от 312 аудио касети и фотоархив с повече от 2000 снимки, поставящ основите на научен архив за бесарабските българи. Успоредно със създаването архив членовете на екипа работиха върху научни разработки, които представиха на конференцията „Българите в Бесарабия – традиция и съвременност (етнологички аспекти)” в София на 12-14 юни 2008 г. В момента тече съставянето на сборник с докладите от конференцията като самостоятелен брой на списание „Българска етнология”. По проекта бяха организирани две фотографски изложби „Теренни дневници от Бесарабия” през юни 2008 в СУ „Св. Кл. Охридски”, съпътстваща конференцията, и през октомври 2008 г. в ГУА, посветена на Деня на бесарабските българи - 29 октомври. Участниците в проекта работят върху студии за подготвяния монографичен сборник, който ще бъде издаден като том от поредицата на Етнографския институт с музей „Регионални етнологички проучвания”. През 2008 г. е подготвен нов проект, спечелил субсидия от МОН.

17. „Бесарабските българи в постсъветското пространство – култура, политика, идентичност”, финансиран от Фонд „Научни изследвания” към МОН. (Договор № ТК0-1/ 0106) (2009-211). Ръководител на проекта ст.н.с. II ст. д-р Ж. Пимпирева. Участници от ЕИМ: ст.н.с. II ст. д-р А. Лулева, н.с. I ст. д-р С. Средкова, н.с. I ст. д-р Г. Георгиев, н.с. I ст. д-р В. Лазаров, н.с. II ст. д-р Е. Водинчар, Е. Минчева, Яна Янчева. От Института по история –БАН: ст. н. с. II ст. д-р Бл. Нягулов, и чуждестранни участници от Украинската и Молдовска академия на науките.

18. „Фолклорна проза от Североизточна България” (колективен проект, финансиран от Националния научен фонд – МОН. Ръководител на проекта ст.н.с. д-р Йорданка Коцева (Институт за фолклор при БАН). Участник от ЕИМ: ст. н. с. I ст. дин Милена Беновска-Събкова. От Нов български университет: Магдалена Елчинова и Пламен Бочков. Подготовка на текстовете за печат.

19. “Открит музей”, финансиран от ФНИ – МОН, договор № 02-253 от 18. 12. 2008 г. Базова организация: Етнографски институт с музей – БАН. Ръководител на проекта Н. Тенева. Участници от НЕМ: Н. Тенева, Иглика Мишкова, Елена Водинчар. Партньори: Институт по География – БАН, Национална художествена академия “Н. Павлович”, Р. Шаренкова – Холандия, Лайден, “Адела филмс”. Срок на проекта 2009-2011 г. Цел на проекта: дигитално представяне на етнографското наследство в съвременната музейна етнографска експозиция.

20. „Създаване на дигитални библиотеки и информационна артерия с виртуални експозиции „Българско фолклорно наследство - Модул 3” на проект „Технологии, основани на знания за създаване на дигитални ресурси и виртуално представяне на значими колекции от българското фолклорно наследство”, финансиран от фонд „Научни изследвания” на МОН. Ръководител ст.н.с. Радослав Павлов, Институт по Математика и информатика – БАН, участник от ЕИМ - н. с. II ст. д-р Д. Лучев. Срок на проекта: 2006-2008 г.

III. НАУЧНИ ПРОЕКТИ, допълнително финансирани по договори с министерства, ведомства и фирми от страната

21. „Култура на севернокарнобатските села – традиции и съвременност”. Съвместен договор на ЕИМ-БАН, СУ “Св. Кл. Охридски” и Исторически музей гр. Карнобат. Ръководител на проекта доц. В. Тепавичаров, участник от ЕИМ н.с. I ст. д-р Г. Георгиев. 2008 г. е заключителен етап на проекта. Излезе от печат сборник по темата на проекта „Култура на севернокарнобатските села – традиции и съвременност”. (Отг. ред.: М. Василева), Книгоиздателство ЗОГРАФ, Варна, 2008, 255 с. с публикация на Г. Георгиев. Предговор Р. Попов. Сборникът е посветен на паметта на един от видните представители на българската етнографска наука – проф. дин Делчо Тодоров (1930-2006).

22. “Динамика на работната мобилност на Балканите” (2008-2009). Финансиран по конкурса на МОН за двустранно научно-техническо сътрудничество между България и Р Македония по Договор № БМ-4/ 2007. Институция-партньор на ЕИМ от Р. Македония е Институтът за национална история в Скопие. Ръководител на проекта – ст.н.с. II ст. д-р Петко Христов. Участници в проекта – н.с. I ст. д-р Мила Маева, докторант Мария Брезинска (НБУ), докторант Ивайло Марков от ЕИМ (секция “Балканска етнология”). Проектът е двегодишен и предвижда съвместни историко-етнографски изследвания на екипите от двете страни. В рамките на проекта са проведени изследвания на историята, динамиката и културните специфики на трудовите миграции в България и Македония., проучване на архивите, съвместни теренни изследвания на двата екипа в различни региони. Една от целите на проекта е подготовката и обучението на млади учени в ЕИМ, специалисти в областта на трудовата мобилност.

23. “Трудови активности на българи в Испания” (PD01/0104). Конкурс “Стипендии за пост-докторантски стаж в чуждестранни научни организации и задължителна работа в българска научна организация”. Индивидуален проект на н.с. I ст. д-р Магдалена Славкова.

24. “Европейски измерения на културата и историята на Балканите (обучителна програма за постдокторанти, специализанти и млади учени)”. Финансиран от Министерство на образованието и науката, Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси”, Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: BG051PO001/07/3.3-02. Срок на проекта 2007-2013 г. Ръководител на проекта ст. н.с II ст. д-р Маргарита Карамихова. Участници в проекта – Секция “Балканска етнология”, ст. н.с II ст. д-р Мирелла Дечева. Партньор по проекта – Институт по Балканистика - БАН. Проектът стартира след подписване на договор на 17.06.2008 г. До края на 2008 г., съобразно с плана е извършено следното: групово и персонално обучение на първата група пост докторанти от двата института, с цел да усвоят умения за развиване на университетски курсове, да представят академичните си достижения пред различни видове аудитории и да пишат проекти. Осъществено е пътуване на една пост докторантка – Мила Маева до Париж, Франция, за участие в работна среща; осъществени са две експедиции в страната – от Магдалена Славкова и Светлана Антова; закупени са 37 книги от страната и чужбина, които след изтичането на проекта ще бъдат депозирани в библиотеките на двата института; пост-докторантите са закупили консумативи и материали, които да подпомагат работата им.

24. „Създаване и развитие на изследователска е-инфраструктура с дигитални библиотеки за представяне и съхранение на научното и културно наследство с национална значимост”. Отговорен изпълнител и координатор в БАН - Институт по математика и информатика при БАН. Координатор за НЕМ н. с. II ст. Лучев. Д. По проекта с оглед на изграждането към музея на Център за дигитална обработка на значими артефакти от българското етнографско наследство е осигурена следната материална база: 1 брой Локален файлов сървър – Asus TS100 Intel Quad Core Xeon 3320 2x500GB; 3 броя Работни станции – Asus V3-P5945GC; 1 брой А3 цветен скенер Microtek ScanMaker 9800XL; 1 брой Цветен лазерен принтер – HP Color LaserJet CP3505, PN: CB441A; 1 брой Цифрова камера – Nikon Coolpix P80.

25. „Реставрация и консервация на избрани предмети от дарението на Т. Димитров”, предоставено от МК. Финансиране от Министерство на културата - договор РД 11 - 2249 / 16. 12. 2008, финансиране с 22 500 лв. Индивидуален проект на Кр. Спасов. Изпълнител фирма “Еврорест”.

26. ”Диагностика, консервация и реставрация на културни ценности от метал”. Научен проект към МОН по програма: “Пътна карта за научно-изследователски инфраструктури. Проектно предложение за международно валидиране на изследователски комплекси”. Участници от ЕИМ: Бр. Делчев, Д. Попова — реставратори.

27. Международен проект “Тракия – кръстопът на цивилизации”, организиран от СВУБИТ, 2008 г. Участник от ЕИМ: Кр. Спасов.

28. „Етнологичното познание в помощ на бременната жена и майка”. Проект на „Училища за бременни”, сп. „9 месеца” и Министерство на труда и социалните грижи.

Участник от ЕИМ: н. с. I ст. д-р П. Банкова. Дейности: на 8 януари 2008 г. изнесена лекция на тема „Родилни обичаи и обреди в българската народна култура” и проведена анкета на тема „Традиция и съвременност в празника Бабинден” сред 110 бременни жени от гр. София; на 16 декември 2008 г. изнесена лекция на тема „Български празничен календар” и проведена анкета на тема „Коледни и новогодишни празници с бебето в къщи” сред 100 бременни жени от гр. София.

29. „Има и такива жени - разкази за интересните и неизвестни съдби на жените, които познавате”, финансиран от Zonta Club София. Участник от ЕИМ н. с. I ст. д-р П. Банкова. Участие в Кръгла маса, проведена на 15. XI. 2008 г. в гр. София.

30. Етнографска изложба **“Просфора. Хляб и литургия”** – гостуваща в АЕК “Етъра”, Габрово – април – май, 2008г. Автор И. Мишкова, участници от ЕИМ: Н. Тенева, Ел. Водинчар, Р. Данова, К. Спасов, Д. Василев.

31. Етнографска изложба **“Магия за любов”**. Изложбата е представена и открита по повод 40 годишнината от създаването на Музея на народните художествени занаяти в Троян. Гостуваща в Троян октомври 2008 – август 2009 г. Автори: Н. Тенева, Веска Борисова.

32. Етнографска изложба **“Мартеници”**, съвместно със ЗМНХЗ в Българския културен център – Скопие, Македония. Март 2008. Куратор на изложбата М. Дечева, участник **Р. Данова**.

33. Етнографска изложба **“Писани яйца”** в Българския културен център в Скопие, Македония. Май 2008 г. Съвместно със ЗМНХЗ. Куратор на изложбата М. Дечева, участник Р. Данова.

34. Авторска изложба **“Български писани яйца”** на С. Ракшиева, пред ученици от Българското училище в Братислава, Словакия. 12 - 13 март, 2008 г. по Културна програма на Българския културен институт в Братислава. Представяне на книгата “Писано яйце за Великден”, лекция и демонстрация на восъчната техника и български стилове пред българска и словашка публика.

35. Изложба **“Дарението на Теодор Димитров”** във фоайе на Националната библиотека “Св. Св. Кирил и Методий”. Организатори НЕМ, съвместно с Министерство на Културата, НБКМ, Държавна Агенция Архиви, Националната Художествена Академия, Националния Политехнически Музей, Галерията за Чуждестранно Изкуство, Литературния музей и др. 23. май – юни, 2008, НБКМ. Участници от НЕМ: И. Мишкова – куратор, К. Спасов, Д. Василев.

36. Изложба **“Спомен за възкръсналото царство”**, посветена на 100 годишнината от обявяване Независимостта на България. Организирана от НЕМ съвместно с Националния Военно-исторически Музей, Националния Музей за българско изобразително изкуство, Държавна агенция Архиви – Централен държавен архив, ОП “Стара София” със Софийски исторически музей, Женска Либерална мрежа. Аранжирана в НВИМ 23 септември – 30 декември, 2008 г. Открита от Министъра на отбраната Н. Цонев, слово на Симеон Сакскобургготски. Участници от ЕИМ: А. Комитска – автор на текста към каталога на изложбата – 15 страници. А. Комитска – аранжиране на етнографската част от изложбата. Н. Тенева – подбор на експонати за

изложбата, Ел. Водинчар – подбор на експонати. Участие на Д. Попова – реставратор в НЕМ. К. Спасов – участник в подготовката на изложбата.

37. Етнографска изложба **“Девет товара коприна и още девет – везани”**. Изложбата е на РИМ Хасково. Автори Р. Гогова, М. Милчева. Гостуваща в НЕМ – март - април, 2008 г. Куратор на изложба Н. Тенева. Аранжиране – Ст. Христов, Н. Тенева, М. Милчева, Р. Гогова.

38. Етнографска изложба **“Магическата маска”** – гостуваща в ЕМ Варна, 20 юни – септември 2008 г. Изложбата е част от проекта “Карнавалният крал на Европа”. Мултимедиен диск “Магическата маска”. Участници от ЕИМ: Р. Данова – куратор, М. Дечева – участие в аранжирането на изложбата.

IV. НАУЧНИ ПРОЕКТИ, допълнително финансирани по договори и програми на ЕС, НАТО, ЮНЕСКО и др. международни организации

39. **“Динамики на националната идентичност и транснационални идентичности в процеса на европейска интеграция”** (SER 2006-051). Финансиран по Jean Monnet Action (Подкрепа на изследователски центрове 2006 - Програма на Европейската Комисия). Ръководител на проекта - ст. н.с. II ст. д-р Елена Марушиакова. Участници в проекта - Секция “Балканска етнология”, ст. н.с. II ст. д-р Мирелла Дечева, Виктория Спасова. През 2008 г. по проекта излязоха два сборника с доклади (от Cambridge Scholars Publishing във Великобритания – ред. Е. Марушиакова и Издателство “Парадигма” в България – ред М. Дечева):

- Marushiakova, E. (Ed.) “Dynamics of National Identity and Transnational Identities in the Process of European integration. Cambridge Scholars Publishing, 2008, 508 pp.

- Дечева, М. (Съст.) Динамика на националната идентичност и транснационалните идентичности в процесите на европейска интеграция. София: Парадигма, 2008, 665 с.

40. **“PHARE Multi-Annual Project Improvement of the Situation and Inclusion of the Disadvantaged Ethnic Minorities with a Special Focus on Roma.** Project EuropeAid/122905/D/SER/BG. Проект на консорциум Nulla & Co. Human Dynamics (Австрия), Софийски университет “Св. Климент Охридски” и РОС “Купате”. Участници в проекта - ст. н.с. II ст. д-р Елена Марушиакова, ст. н.с. II ст. д-р Веселин Попов.

41. **“Activities to Improve the Impact of Policies, Programmes, and Projects Aimed at the Social Inclusion and Non-Discrimination of Roma People in the EU”**. Финансиран по Tender VT/2008/006 - Activities to Improve the Impact of Policies, Programmes, and Projects Aimed at the Social Inclusion and Non-Discrimination of Roma People in the EU – VC/2008/0539. Проект на European Roma Rights Center (Унгария). Участници в проекта - ст. н.с. II ст. д-р Елена Марушиакова, ст. н.с. II ст. д-р Веселин Попов.

42. **“Development of Gypsy/Romani Studies”**. Финансиран от Roma Education Fund (Швейцария/Унгария). Участници в проекта - ст. н.с. II ст. д-р Елена Марушиакова, ст. н.с. II ст. д-р Веселин Попов. [В партньорство със Студентско общество за развитие на междукултурния диалог като част от проекта “Roma High Education Support Initiative – Terni Zor”.]

43. “Remaking Eastern Borders in Europe: A Network Exploring Social, Moral and Material Relocations of Europe’s Eastern Peripheries”. Проект IS0803 BG, финансиран по COST Action IS0803. Член на УС на проекта (отговорник за България) - ст. н.с. II ст. д-р Маргарита Карамихова. Номинирани за участие в работните групи и работните срещи: н.с. д-р I ст. Магдалена Славкова, н.с. д-р I ст. Мила Маева, н.с. I ст. д-р Светлана Антова, докторант Йелис Еролова. Проектът стартира през октомври 2008 г. Определени са темите за участие в работни групи и работни срещи. Ръководителката и номинираните участници работят по първите текстове, които ще представят на съответните събития през 2009 г.

V. НАУЧНИ ПРОЕКТИ по ЕБР в рамките на междуакадемично и междуинститутско сътрудничество

44. “Всекидневна култура в постсоциалистическия период в Сърбия и България” (2006-2008), българо-сръбски проект, финансиран от БАН по ЕБР. Ръководител от българска страна проф. Радост Иванова. Участници от ЕИМ: ст.н.с I ст. дин Р. Попов, ст.н.с. II ст. д-р С. Янева, ст.н.с. II ст. д-р А. Лулева, ст.н.с. II ст. д-р Св. Богданова, н.с. I ст. д-р И. Петрова, н.с. I ст. д-р Г. Георгиев. Всички участници в проекта от българска страна участваха в съвместната Шеста българо-сръбска научна конференция на тема „Общества - трансформации - култури. Постсоциалистическата всекидневна култура в България и Сърбия”, 6-9. 10. 2008 г. От сръбска страна участваха 7 сътрудника. През 2008 г. излезе от печат поредния съвместен сръбско-български сборник с докладите от Петата сръбско-българска конференция, издаден в Белград.

45. “Семантика и символика на славянските обреди и вярвания” (2006-2008). Българо-руски проект между ЕИМ-БАН и Института по славистика при РАН, Москва, финансиран от БАН по ЕБР. Ръководител на проекта от българска страна: ст.н.с. II ст. д-р В. Николова. Участници от българска страна: ст.н.с. I ст. дин Р. Попов, ст.н.с. I ст. д-р М. Георгиев, ст.н.с. II ст. д-р В. Васева и ст.н.с. I ст. дин М. Бенюска. Проектът приключва през 2008 г. Подготвя се съвместен сборник с изследвания на тема “Категорията родство в езика и културата”, който ще бъде публикуван в Москва.

46. “Джендърна антропология на всекидневнието – исторически и съвременни аспекти” (2006-2008). Българо-руски проект между ЕИМ-БАН и Институт антропологии и етнографии (ИЭА) - РАН, финансиран от БАН по ЕБР. Ръководител от българска страна ст. н. с. II ст. А. Лулева. Участници от ЕИМ: н. с. I ст. д-р Цв. Бончева и ст. н. с. II ст. Е. Цанева.

47. Интердисциплинарен австрийско-български проект “Българската миграция в Австрия. Културно-антропологично, лингвистично и етнологично изследване”. Финансиран от БАН по ЕБР. Водеща организация от българска страна: Института за български език (участници от ИБЕ проф. В. Райнов, Ани Кочева, Снежана Йовева), участник от ЕИМ ст.н.с. II ст. Анелия Касабова, от Института за фолклор - ст.н.с. Владимир Пенчев. За 2008 г. А. Касабова е провела 12-дневна командировка във Виена и Линц (23.11. - 4.12.2008) и има две участия в конференции, на които е и съорганизатор; една излязла от печат и една дадена за печат статии по темата на проекта. През 2009 г. се предвижда организиране на заключителна научна конференция (във Виена или в София)

48. „Постсоциалистически трансформации и политики на идентичност: Естония и България в сравнителен план” [*Post-Socialist Transformations and Politics of Identity:*

Estonia and Bulgaria in Comparison”, Българо-естонски проект, финансиран от българска страна от БАН по ЕБР. Срок на проекта: 2000-2010 г. Ръководител от българска страна: н.с. д-р Иванка Петрова. Участници от ЕИМ: н.с. I ст. д-р Иванка Петрова, ст.н.с. I ст. дин Милена Бенювска-Събкова, ст.н.с. II ст. д-р Ана Лулева. Партньори от Естония: Кирсти Йоесалю, проф. д-р Арт Леете и доц. д-р Ене Кьорасаар от Университета в Тарту. Дейности през 2008 г.: Завършващи дейности по предишната фаза на българо-естонския научен проект (2005-2007 на тема „Постсоциалистически трансформации на социалните отношения”); И. Петрова и М. Бенювска са съставили и редактирали тематична книжка от сп. „Българска етнология”, № 2 от 2008 г., съдържаща статии на шестимата участници в проекта. И. Петрова проведе теренни изследвания в Естония по темата „Култура на трудовия свят и професионална идентичност”, септември 2008 г., 10 дни.

49. Българо-китайски проект **“Съвременни критични ситуации /природни и социални/ и традиционна култура”** – съвместен научно-изследователски проект по линията на ЕБР между ЕИМ и две научни звена в Китайската народна република – Институт по етнология и антропология към Китайската академия за социални науки, Пекин, и Департаментът по етнология и социология към Централния университет на националностите, Пекин. Ръководител на проекта от българска страна ст.н.с. II ст. д-р Еля Цанева. 2008 г. бе последната, трета, година от проекта. През нея бе реализирана сл. дейност:

- събрани, преведени и редактирани материалите на българските автори /за уеднаквяване броя на авторите от двете страни-участници в проекта, бяха поканени за участие в подготвяния том и двама външни български автори/. Главен редактор на подготвяния том ст.н.с. II ст. д-р Еля Цанева.

- бе реализирана 1 десетдневна командировка от българския ръководител на екипа Е. Цанева, в Пекин – 9-20 октомври 2008 г. Пътни – за сметка на БАН, нощувка и дневни – от приемащата страна; По време на командировката бяха събрани преведените доклади на китайските колеги, редактирани и прецизирани илюстрациите. Бе направена представителна извадка от материалите на тома, която бе пратена за преценка в издателска къща – до средата на м. януари ще постъпят изискванията на издателите и съобразно с тях ще се пристъпи към предаването на тома за печат;

- от Е. Цанева бе подготвено продължение на съвместния договор за следващия изследователски период.

50. “Alignment with the Regime of Communism - Comparison of the Cases of Slovakia and Bulgaria”. [Проекции на социализма – сравнително изследване на България и Словакия]. Продължителност: 2008 – 2010. Партньор: Институт за политически науки, Братислава, Словакия. Ръководител на проекта ст. н.с. II ст. д-р Маргарита Карамихова. Участници в проекта - ст. н.с. II ст. д-р Мирелла Дечева, ст. н.с. II ст. д-р Елена Марушиакова, ст. н.с. II ст. д-р Веселин Попов, н.с. I ст. д-р Светлана Антова.

VI. Проекти – договори, разработки и поръчки от външни възложители, вкл. държавни и частни фирми от страната и чужбина

51. Международен проект **“Етничности, идентичности и култури в България”** – съвместен между ЕИМ и Центъра за руски и източно-европейски изследвания на Питсбъргския университет, САЩ. Година втора от проекта. Ръководител на проекта от българска страна ст.н.с. II ст. д-р Еля Цанева. Проектът е инициран и изцяло финансиран от американска страна и се отнася до обмен на млади изследователи и научни работници с цел повишаване на квалификацията им. През 2008 г. по линия на

проекта ЕИМ бе домакин на двумесечния научен престой на американската докторантка и преподавателка от Питсбъргския университет Ханде Созер, която направи теренно проучване по темата на дисертацията си из България, осъществи широк кръг научни контакти с помощта на ЕИМ, изнесе лекция пред студенти по етнология от Софийския университет, извърши събирателска работа в НБКМ, БИА, Архивите и библиотеките на ЦУ на БАН и ЕИМ, на Центъра за етнически проучвания. По линия на проекта през 2009 г. предстои аналогично научно гостуване на млад български учен в САЩ.

52. “Карнавалният крал на Европа”. Договор № 2007 – 1094* 001 – 001 STU COHANT “Educational and Culture Executive Agency “EACEA” Culture 2007. Участник от НЕМ: Иглика Мишкова. Проектът е създаден в сътрудничество с Етнографски музей “Сан Микеле” – Тренто, Италия; Музея на цивилизациите в Европа и Средиземноморието, Марсилия, Франция; Етнографски музей Загреб, Хърватска и Музея на Македония, Скопие. В рамките на проекта са извършени теренни изследвания във всяка страна, фокусирани върху социалните аспекти на организиране на ритуалите, спецификата на карнавала като част от културата на общностите, състоянието и бъдещето на традиционните маски и костюми, символиката и пр. Резултатите от теренната работа на екипите ще бъдат отразени в специален сайт: www.carnivalkingofeurope.com, както и ще намерят място в сайтовете на всеки от музеите на страните-партньори. В България теренната работа е концентрирана в района на Ямболско (с. Челник и Могила). Създадена е пътуваща изложба “Карнавалният крал на Европа”, открита в Тренто, Италия – 15 декември, 2008 г.. През януари 2009 г. изложбата ще се открие в Загреб, а през м. март, 2009 г. – в София, България. Работа по подготовката на аранжирането на изложбата в СУ “Св. Климент Охридски” – 03 – 30. март, 2009 г.

53. Българо-германски проект: *Zwangsarbeit in Bulgarien 1941-1962. Die Erinnerungen der Zeitzeugen.* (Принудителният труд в България 1941-1962. Спомените на свидетелите). Проект № 903.00/6-14, финансиран от Фонд EVZ, Berlin. 2008-2010. Ръководител ст.н.с. II д-р Ана Лулева, участници: н.с. I ст. д-р Петър Петров, н.с. I ст. д-р Евгения Троева-Григорова, ст.н.с. II ст. д-р Валентина Шарланова. Проектът стартира на 1.11. 2008. Срок до 31.10. 2010. Цел - изследване на историята на културата на паметта за принудителния труд в България в периода 1941-1962. Чрез биографични интервюта и работа в архиви ще се съпоставят колективните паметни на жертвите на принудителен труд в България по време на Втората световна война и жертвите на трудовите лагери, създадени от комунистическия режим след 1944 г. и просъществували до 1962. За първите два месеца екипът е осъществил контакт с групите, които ще се интервюират, проучва се историографията по темата, събират се архивни материали. Проектът е финансиран в рамките на изследователската програма на фонд "Памет, отговорност и бъдеще", Берлин (EVZ, Berlin).

54. Международен проект „Традиционна естетическа култура”. Водеща организация Център за научни изследвания към САНУ и Университета в Ниш, финансиран от Министерството на науката и защита на жизнената среда на Република Сърбия. Ръководител проф. др Драган Жунич от Философски факултет в университета в Ниш. Участници от ЕИМ: ст.н.с. II ст. д-р Станка Янева и н.с. I ст. д-р И. Петрова. В рамките на проекта И. Петрова е участвала в Международна научна конференция на тема “Традиционална естетска култура: хляб” в гр. Ниш, Сърбия на 14-15. 11.2008 г. с доклад на тема „Естетика на хляба с пластична украса (по материали от Старозагорския край)”

и Ст. Янева в същата конференция с доклад на тема „Статусът на месачката в традиционната култура”.

55. “Study on the best practices in cooperation between authorities and civil society with a view to the prevention and response to violent radicalisation.” Партньорски институции: The Change Institute, Великобритания; DVV-International, София. Срок на проекта: Февруари – март 2008. Участник от ЕИМ ст. н. с. II ст. Анелия Касабова. Проектът приключи с изработването на отчет в съавторство: Анелия Касабова, Мария Тодорова: Violent Radicalization and Strategies for Prevention – Bulgaria.

56. „Права на малцинствата и междуетнически/междурелигиозни отношения в общини със смесено население” [Minority rights and inter-ethnic/inter-religious relations in municipalities with diverse population] - проект на МЦИМКВ, финансиран от СЕЕ Trust (Тръст за гражданско общество в Централна и Източна Европа - Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe. Участници от ЕИМ: н.с. I ст. д-р Евгения Троева, н. с. I ст. Цветана Бончева и н. с. I ст. Ива Кюркчиева. 2008 г. е заключителна за проекта. Научният екип публикува резултатите от изследването.

57. “Употребата на антидискриминационното законодателство: джендър и гражданство в мултикултурен контекст” по 7 рамова програма с водеща организация МЦИМКВ. Начален етап на проекта: установяване на законодателната, институционалната рамка и състоянието на изследванията. Участник от ЕИМ: н. с. I ст. Ива Кюркчиева

58. Международен проект „Джендър, миграция и межкултурни взаимодействия в Средиземноморието и Югоизточна Европа: една интердисциплинарна перспектива” (GeMIC), финансиран по Седма рамова програма на Европейската комисия (грант 216065, 2008-2010 г.) с водеща организация за България МЦИМКВ (IMIR). Участник: н.с. I ст. д-р Евгения Троева. През 2008 г. е изготвен доклад върху българската проблематика по темата на проекта.

59. “Programme Roms & Voyageurs”. Финансиран от Министерството на външните работи на Франция, Общината на град Париж, Fondation de France и Open Society Institute - Budapest. Участници в проекта - ст. н.с. II ст. д-р Елена Марушиакова, ст. н.с. II ст. д-р Веселин Попов. Проектът се реализира от FNASAT - Gens du voyage (Париж, Франция) и предвижда научно наблюдение и анализ на проекти за развитие на неформалното образование при циганите/ромите, протичащи в четири европейски страни (Франция, България, Румъния, Словакия).

60. “Съхранение на циганското/ромското историческо и културно наследство”. Финансиран от Endangered Archives Programme of the British Library. Ръководител на проекта ст. н.с. II ст. д-р Веселин Попов. Участници в проекта - ст. н.с. II ст. д-р Елена Марушиакова, н.с. II ст. д-р Магдалена Славкова, докторант Йелис Еролова, докторант София Захова, Венета Хаджийска. Проектът предвижда издирване, обработка и архивиране на избрани образци от циганското историческо и етно-културно наследство - архивни документи и материали, стара циганска преса (от 30-те, 40-те и 50-те години на XX в.), семейни фотографии, ръкописи, фолклорни записи и др.

61. “Border Crossing Network” на Университета на Янина, Гърция. Координатор за България - ст. н.с. II ст. д-р Маргарита Карамихова.

Проектът стартира през септември 2008 г. Проведени са една работна среща в Солун, Гърция, октомври 2008 г. и едно работно пътуване до гр. Пловдив. Осъществени са връзки с община Пловдив и е осигурена необходимата логистика за провеждане на международна студентска конференция (април 2009 г.). Докторантите на секция Балканска етнология са получили задачи за написване на доклади, които ще представят на конференцията (по специална договореност с организаторите).

62. “Field-workshop ‘Borders’” на Институт по Тракология - БАН. Финансиран по ЕСО-NET. Участник в проекта - ст. н.с. II ст. д-р Маргарита Карамихова. Проведено е едноседмично пътуване до Златоград и региона съвместно с участници в проекта от Париж, Франция. Коментирани са възможните тематични полета за етнологички проекти, свързани с изследването на границите.

63. “Religions and Dynamics of Cultural Traditions on the Balkans: Roma Discourse”. Финансиран от Curriculum Resource Center – Central European University (Унгария). Индивидуален проект на н.с. I ст. д-р Магдалена Славкова.

64. „Дигитализация и използване на публикациите на ЕИМ – БАН в Central and Eastern European Online Library (CEEOL)”. Създаденият ресурс вече надхвърля 100 списания, 1000 статии или 15000 дигитализирани страници. Вследствие на извършената работа по създаването на този информационен ресурс, броят на изтеглените статии за годината достигна към момента (21.12. 2008) до 1844 броя (при 761 изтеглени статии за цялата 2007 г. и 167 за 2006 г.). Участник от ЕИМ: н. с. II ст. д-р Д. Лучев.

65. “Patrimoines en mouvement” [Подрастващи етнологии], спечелен от Франкофонската агенция, съвместно с Musee des Confluences - Лион, Musee des civilisations de l’Europe et de la Mediterranee – Марсилия, CASNAV – Париж, Марсилия, Лион; Association Ethnologues en Herbe – координатор Париж, Musee d’ethnographie de Geneve – Швейцария, Musee d’art africain de Dakar, Institut Fondamental d’Afrique Noir – Дакар, Сенегал, Musee du Centre des arts de la Bibliotheca Alexandrina - Александрия, Египет. Предстои подписване на договор от ЕИМ – БАН. Участник от НЕМ: Иглика Мишкова.

66. “Село Криничное (Чушмелий), Одеска област, Украйна. Историко-културни аспекти.” Проектът се осъществява от международен екип. Ръководител доц. д-р Александър Пригарин, Одески университет “И. И. Мечников”, Украйна. Участник от ЕИМ: Ел. Водинчар.

67. “The Strategies of the Russian Orthodox Church in the Context of Religious Revival in Russia” [„Стратегии на Руската православна църква в контекста на религиозното възрождение в Русия”] – асоцииран проект към колективния проект “Religion and Morality in European Russia” [Религия и морал в Европейска Русия] при Макс-Планк Института за социална антропология – гр. Хале. Индивидуален проект на ст. н. с. I ст. дин Милена Беновска-Събкова. Дейности по проекта през 2008 г.: Работа върху проекта в Макс-Планк Института за социална антропология – гр. Хале (2 месеца през 2008 г.). Приет за печат текст на английски език. Участие в международна научна конференция по темата на проекта “Multiple Moralities in Contemporary Russia: religion and transnational influences on shaping everyday life” (17-19 септември 2008 г., Хале/Заале), с доклад на тема: “On the Moral Discourse of Submission in Russia”. Участие в международната научна конференция “Challenging Integration: Culture Research and the European Context”, 2-4

октомври 2008 г. в Загреб по повод 60 годишнината на Института за етнология и фолклористика – Загреб, с доклад на тема “Church Kraevedenie: the Politics of Memory and Religious Revival in Postsoviet Russia”.

68. Международен научен проект **"Аграризъм в Източна Европа 1880-1950 г."** на Европейския университет Виадрина, Франкфурт/Одер, финансиран от фондация "Фолксваген", 2008-2010. Участник от ЕИМ н. с. I ст. П. Петров

69. Project: **„Ethnical Politics in Greece and Bulgaria and United Europe”**. Project leader Vasilico Sitaridopulis. Участие на ст. н. с. II ст. Н. Велчева. Проектът е финансиран от гръцка страна. Работа по създаване на работен проект по индивидуалната тема: Етнокултурни проекти в България.

70. Изложба **“Портрети от колекцията на Светогорския фотографски архив”**. Гостуваща изложба на Музея на фотографията – Солун в НЕМ – 27 март- 26 април, 2008 г., с подкрепата на Посолството на Гърция. Куратори от гръцка страна – Костис Антониадис, Отец Юстин. Подготовка и куратор (от НЕМ) на изложбата И. Мишкова. Съвместно с Иво Хаджимишев и Ст. Христов, участници от ЕИМ К. Спасов, Д. Василев. Гостувала през 2008 г. в в РИМ – Смолян и в ИМ – Гоце Делчев.

71. Изложба **“Животът в района на Костурско от първото десетилетие на ХХ в. през обектива на Леонид Папазоглу”**. Гостуваща изложба на Музея на фотографията – Солун в НЕМ. 27 март- 26 април, 2008 г., с подкрепата на Посолството на Гърция. Куратор от гръцка страна – Костис Антониадис. Куратор на изложбата от българска страна: И. Мишкова, съвместно с Иво Хаджимишев, участници от ЕИМ К. Спасов, Д. Василев.

С работата по тези 71 проекта учените и специалистите от ЕИМ отбелязват напрегнатата втора година от членството на България в Европейския съюз, като с цялостната си работа трасират и пътя на включване и все по-активно участие в европейските научни структури през първата година от членството ни и в по-далечно бъдеще.

2. Резултати от научната дейност през 2008 г.

Статистиката на издадените, обсъдени, приети за печат и написани в очакване на по-нататъшна реализация работи на сътрудници на ЕИМ през 2008 г. съдържа следните общи показатели: Цялостната научна продукция включва 278 единици (при 303 за 2007 г.) – излезли от печат и приети за печат; а научно-приложната /вкл. рецензии, отзиви и библиографии, интернет-публикации и научни преводи/ - 67 единици (при 22 за предходната година). Те се разпределят, както следва: в международни списания и поредици учени от звеното имат издадени 28 публикации /срещу 16 за миналата година, двойно повече/; приети за печат – 8 към 10 за миналата година /2.1.1/. Най-активни сред авторите в чужбина отново са Елена Марушиакова и Веселин Попов (в съавторство), Милена Беновска и Петко Христов с по 5 публикации, М. Карамихова и М. Славкова – по 3, доста други колеги имат по 2 публикации. От щатния състав на ЕИМ се включват нови автори като Иглика Мишкова от музея и докторантката Йелиз Еролова. В български списания и поредици през годината са се появили 26 материала

/при 28 за 2007 г./, други 21 са приети за печат – 18 за миналата година /2.1.2/. В статистиката на авторите, публикували в България, най-много публикации има Гатя Симеонова 4 излезли от печат и 2 под печат, Анатоли Анчев с 4 излезли публикации, Милена Бенювска и Галин Георгиев – по 3, а редица колеги имат по 2 – Елка Минчева, Мария Галанова, Соня Средкова, Петя Банкова и др. В тематични сборници и сборници от конгреси и конференции извън България са публикували 53 учени /срещу 28 за 2007 г., т.е. двойно повече материали/; други 16 срещу 29 за 2007 г. имат приети материали и се очаква да се появяват през текущата година /2.2.1/. По отношение публикациите на материали от конференции най-много публикации имат Елена Марушиакова и Веселин Попов – 11 излезли от печат и 4 под печат (своеобразен рекорд), следвани от Петко Христов – с 5 излезли от печат и 3 под печат, Маргарита Карамихова – 4 излезли от печат и 2 под печат, Анелия Касабова – 2 излезли от печат и 3 под печат, А. Лулева и Р. Иванова – с 3 излезли от печат и 1 под печат, Ив. Петрова – 4, Р. Попов и М. Славкова – по 3 излезли от печат. В подобни сборници у нас фигурират 78 /срещу 36 за миналата година – двойно повече/ автори от състава на ЕИМ, а са приети такива на 40 колеги при 53 за миналата година /2.2.2/. Особено активни в тази област са Мария Галанова, Рачко Попов, Надя Велчева, Светла Богданова, Петя Банкова, Валентина Васева, Ива Кюркчиева, Мила Маева, Жена Пимпирева, Соня Средкова, Евгения Троева, Галина Манолова, Станка Янева. В съставителство и редактиране на тематични сборници в чужбина са участвали П. Христов, М. Карамихова и Р. Попов (в Р Македония) и Е. Марушиакова (Великобритания), а в България – М. Георгиев, Р. Попов, Г. Симеонова, М. Дечева и др. Върху научни преводи през годината е работила Св. Ракшиева – 6 превода за сп. „Българска етнология”.

През годината излязоха няколко монографични публикации на колеги - общо 6, от които едно в чужбина. (при 15 за 2007 г.): **Marushiakova, E., Mischek, U., Popov, V., Streck, B.** *Zigeuner am Schwarzen Meer.* Leipzig: Eudora Verlag, 2008, 184 pp., ISBN 978-3-938533-13-0. (Германия); **Анчев, А.** Фолклор и аналитична психология. Една юнгианска конференция през погледа на фолклориста. Издателство “Фенея”, София, 2008, 192 с. ISBN 978-954-9499-28-5; **Анчев, А.** Вампирите в българския фолклор. Фолклористични и психологически аспекти. Издателство “Лега Артис”, Плевен, 2008, 204 с. ISBN 978-954-9933-92-5.; **Симеонова, Г.** Пътеките на мисълта. С., 2008, 452 с. ISBN 978-954-321-406-8.; **Попов, Р.** Светци и демони на Балканите. (II допъл. изд.) Пловдив: Летера, 2008, 367 с.; **Ракшиева, С.** Писано яйце за Великден. Книга, монография. Второ издание, на български език. С., 2007, издателство Артидея, 96 страници, 210 илюстрации – графични и фотоси, цветни и черно-бели. ISBN 978-954-764-046-1. Излязоха и две учебни пособия на **Георгиев, М.** Психологични, етични и социални проблеми на медицината. Изд. «ЕА», София, 2008, 175 с. ISBN 978-954-450-144-0 и **Цанева, Е.** Българска етнография. Учебно помагало за училищата по култура. Трето допълнено издание. София, 2008. 232 с. ISBN 978-954-9493-17-7.

Научно-приложните публикации, вкл. рецензии, отзиви, библиографии и пр. присъстват широко в отчетите на всички звена. Активно присъствие на това поле имат Св. Ракшиева, П. Банкава, Г. Георгиев, В. Шарланова. През годината особено активно участие в медийни изяви имат Р. Попов, Св. Ракшиева, П. Банкова, В. Шарланова и др.колеги.

Участие в редколегии у нас и в чужбина и редакторско-съставителска работа имат А. Лулева, Ив. Петрова, М. Бенювска, Р. Иванова, Св. Ракшиева, В. Николова, Е. Марушиакова и В. Попов, М. Дечева, П. Христов, Г. Симеонова, Р. Попов, Е. Троева, А. Генчева.

Едно сравнение на количествените показатели с миналата година сочи леко понижаване или почти същите цифри при общия брой публикации с тенденция на повишаване броя на публикуваните в чужбина, баланс при публикуваните у нас и значителен скок на броя на публикуваните материали в тематични сборници и сборници от конференции и конгреси – двойно повече. През изминалата 2008 г. излязоха няколко тематични сборника, един енциклопедичен речник и един сборник на ЕИМ в чужбина (Кеймбридж, Великобритания). Наполовина е спаднал броят на публикуваните монографии – в това отношение предходната година постави своеобразен рекорд (15). През годината е налице както финализиране на няколко от основните проекти, така и активиране на тези в прогрес, натрупване необходимия масив от материали и анализи, за да бъдат те насочени в най-скоро време към завършителната фаза. Очакването е, че тази фаза предстои за една сериозна част от разработките, върху които са били съсредоточени усилията през 2008. Друг извод от сравнената с 2007 г. статистика на научната продукция сочи, че има автори, които и на международен, и на роден научен терен запазват една сериозна количествена преднина в публикуването. В листа на публикациите и приетите за печат научни материали отново прави впечатление увереното присъствие на колегите от по-младата генерация, които – според различния стадий на навлизането си в науката: докторанти на ранна, средна или финална фаза, защитили или млади н.с., имат различна, но добра и радваща активност на полето на специализираната етнографска книжнина.

Новото поприще за научна изява, което се утвърди през последните години и убедително се разширява - интернетните публикации, са добре застъпени и през 2008 г. такива отчитат Е. Марушиакова и В. Попов, М. Маева, М. Славкова, П. Христов и др.

През 2008 г. бе изключително повишен броят на колегите, участвали в международни научни форуми – конференции, работни срещи, ателиета и пр. В международни конференции в България (Благоевград, Варна, София, Гюлечица, Чепеларе) и вън от нея взеха участие М. Карамихова (в 5 международни срещи), Е. Марушиакова и В. Попов (в 6 международни срещи), А. Касабова (в 7 международни срещи, изключителна активност), П. Христов, чието участие е преобладаващо (в 10 международни срещи), П. Петров (в 4 международни срещи), А. Лулева (в 3 международни срещи), Ст. Янева (в 3 международни срещи), В. Васева (в 3 международни срещи), Ив. Петрова (в 3 международни срещи), Ж. Пимпирева, С. Средкова, Г. Георгиев, Е. Минчева, Св. Ракшиева, Р. Попов, Е. Троева, М. Маева, М. Славкова, Св. Антова, Е. Водинчар, Г. Манолова, К. Дончев, Кр. Спасов и др. А географията на това участие включва Виена, Берлин, Олденбург, Лондон, Париж, Йерусалим, Хелзинки, Букурещ, Крайова, Будапеща, Братислава, Прага, Волос и Солун, Гърция; Измаил и Киев, Украйна; Кишинев, Молдова; Батуми, Грузия; Ниш и Лозница, Сърбия; Скопие, Р. Македония;

Краткосрочна специализация в чужбина отчита н.с. I ст. д-р Мила Маева (01-06.12.2008) в “Maison de sciences de l’homme”, Париж (Франция), дългосрочна – докторант Вихра Барова в Макс-Планк Институт за социална антропология в гр. Хале – Германия, със стипендия на Европейския Съюз „Мария Кюри” за 6 месеца (1 ноември 2008 - 30 април 2009) с научен ръководител проф. Крис Хан, директор на института. Дългосрочна командировка в чужбина отчитат ст.н.с. I ст. дин Милена Беновска-Събкова за работа върху индивидуален проект в Макс-Планк Институт за социална антропология – гр. Хале (2 месеца през 2008 г.) и за четене на лекции Е. Цанева (Пекин,

Китай); организационни пътувания – главно по проекти – П. Христов и М. Карамихова. Командировка за теренни проучвания във от България отчитат ст. н.с. II ст. д-р Елена Марушиакова, ст. н.с. II ст. д-р Веселин Попов - 06-27.04.2008 – (21 дни) в Румъния, Украйна, Словакия, Унгария и Сърбия; докторант София Захова - 11-24.07.2008 – (14 дни) в Черна гора; докторант Ивайло Марков - 06-27.09.2008 – (11 дни) в Република Македония (Охрид и Скопие), докторант Т. Димитрова – 10 дни в Атина, Гърция; докторант Й. Еролова – 14 дни в Румъния; н.с. I ст. д-р И. Петрова теренни изследвания в Естония по темата „Култура на трудовия свят и професионална идентичност“, септември 2008 г. - 10 дни.

И през 2008 г., както обичайно се състояха няколко регионални етнографски конференции, кръгли маси и срещи – в Трявна, Самоков, Бургас, Златарица, и I национална научна конференция “Цепина, Чепинско, Велинград – хилядолетната история на Северозападните Родопи”. Сътрудниците на ЕИМ взеха активно участие в тях, сред най-активните участници бяха: Р. Попов, Св. Богдарова, М. Галанова, Св. Ракшиева, М. Карамихова, Д. Василева, В. Лазаров, С. Средкова и др.

Теренни проучвания в България през изтеклата година отчитат Петко Христов - м. юли 2008 – Международна експедиция (15 дни) по българо-македонския научен проект “Динамика на работната мобилност на Балканите”; Магдалена Славкова - м. август 2008 – (1 седмица) сред румъно-езични цигани (рудари) в регионите на гр. Враца, Плевен и Лом; Мила Маева - м. септември-декември 2008, теренни изследвания в гр. София по темата “Българската емиграция във Великобритания”; Светлана Антова - м. ноември-декември 2008 – теренни изследвания в гр. Белградчик по темата “Феминизация на миграцията от България след 1989” по Обучителна програма за постдокторанти, специализанти и млади учени; С. Ракшиева – юли 2008 г., 7 дни в гр. Кюстендил; А. Лулева - теренна работа в Кюстендил (11-20. VI 2008 г.); Ел. Водинчар – с. Криничное, Украйна, по научен проект на Одеския университет; докторант Милена Маринова – във Врачанско и др. Обработени и предадени в архива материали отчитат Г. Георгиев – 11 а.е., В. Барова – 4 а.е., Й. Еролова – 3 а.е., М. Маринова – 4 а.е. и Я. Янчева – 1 а.е.

2.1. Най-ярки научни постижения през 2008 г.

Следвайки желанието и логиката на колективното усилие и на фона на тази обща картина на научната продукция през 2008 г., предлагаме да откروим следните две постижения в реализираните научни резултати на ЕИМ като най-значими:

1. МИТОЛОГИЯ НА ЧОВЕШКОТО ТЯЛО. Антропологичен речник. (Съст. М. Георгиев). Академично издателство „Проф. Марин Дринов”. С., 2008. 661 с.

Книгата съдържа 204 статии за части, форми и състояния на човешкото тяло според това как те са представени в българската народна (традиционна) култура. Статиите са съставени въз основа на изворови данни от всички фолклорни жанрове (приказки и песни, пословици и гатанки и пр.), от описания на празници, обреди и обичаи, на вярвания, тълкувания и знания на българите, извлечения от публикувани и архивни източници, и от теренните проучвания на авторите. Статиите са групирани в отделни части според употребите на тялото. Като цяло текстовете образуват българска

митологична енциклопедия на човешкото тяло. Нейното създаване ангажира труда и уменията на над 20 етнографи и фолклористи от Българската академия на науките.

2. Сборник ГАГАУЗИТЕ В БЪЛГАРИЯ. ЗАПИСКИ ОТ ТЕРЕНА. (Съст. Ж. Стаменова). Изд. Етнографски институт с музей при БАН, Исторически музей-Каварна, С., 2007, 287 с.

С финансовата подкрепа на Международния център за малцинствата и културните взаимодействия в периода 1996 – 1998 г. екип от научни сътрудници от Етнографския институт с музей към БАН проведе теренни етнографски проучвания в селища, населявани от гагаузи. Емпиричният материал е събран чрез етнографски интервюта и биографични разкази на хора от различни възрастови групи. Материалите са архивизирани в Архива на Етнографския институт с музей към БАН. Стремещът на авторите в сборника е да представят някои страни от традиционната култура на гагаузите в България възможно най-близо до автентичния материал, събран при теренните проучвания.

2.2. Най-ярки научно-приложни постижения

1. Фотографска изложба **„Теренни дневници от Бесарабия”** - юни 2008 в централното фоайе на Ректората на Софийския университет „Св. Климент Охридски”, съпътстваща конференцията „Българите в Бесарабия – традиция и съвременност (етнологички аспекти)” проведена в ЕИМ, София на 12-14 юни 2008 г. В изложбата членовете на екипа на проект със същото име предложиха на вниманието на широката публика впечатленията си от етнографските експедиции 2005-2007 г. в Украйна. Тя беше израз на сърдечната благодарност на етнолозите към бесарабските българи. През октомври 2008 г. изложбата е представена в ГУА и е посветена на Деня на бесарабските българи - 29 октомври.

2. Изложба **“Спомен за възкръсналото царство”**, посветена на 100 годишнината от обявяване Независимостта на България. Аранжирана в НВИМ 23 септември – 30 декември, 2008 г. Открита от Министъра на отбраната Н. Цонев, слово на Симеон Сакскобургготски. Организирана от НЕМ съвместно с Националния Военно-исторически Музей, Националния Музей за българско изобразително изкуство, Държавна агенция Архиви – Централен държавен архив, ОП “Стара София” със Софийски исторически музей, Женска Либерална мрежа. Автор на идеята и куратор А. Комитска, участници Н. Тенева, Ел. Вединчар, Д. Попова, К. Спасов.

2.3 Най-ярки научни и/или научно-приложни постижения в резултат от международно сътрудничество

1. Двата колективни сборника:

Marushiakova, E. (Ed.) *Dynamics of National Identity and Transnational Identities in the Process of European Integration*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 2008, 508 pp. (Великобритания)

Дечева, М. (Съст.) *Динамика на националната идентичност и транснационалните идентичности в процеса на европейска интеграция*. София: Парадигма, 2008, 665 pp.

В сборниците са публикувани на английски и на български език докладите на участниците в международната научна конференция *“Динамики на националната идентичност и транснационални идентичности в процеса на европейска интеграция”* – София, 7-10 юни 2007 г., в която участваха 14 учени от България и 26 от чужбина (от 16 страни). Конференцията бе завършващ етап на проект със същото име.

2. Шеста българо-сръбска научна конференция на тема *„Общества - трансформации - култури. Постсоциалистическата всекидневна култура в България и Сърбия”*, 6-9. 10. 2008 г. От сръбска страна участваха 7 сътрудника, от ЕИМ - 9. Съорганизатор: Етнографски музей – Варна. През 2009 г. е подготвен за печат сборник с доклади от конференцията.

3. Международен проект *“Карнавалният крал на Европа”* в сътрудничество с Етнографски музей “Сан Микеле” – Тренто, Италия; Музея на цивилизациите в Европа и Средиземноморието, Марсилия, Франция; Етнографски музей Загреб, Хърватска и Музея на Македония, Скопие. В България е проведена теренна работа в района на Ямболско (с. Челник и Могила), материалите ще се използват за създаването на специален сайт. Създадена е пътуваща изложба *“Карнавалният крал на Европа”*, открита в Тренто, Италия – 15 декември, 2008 г. През януари 2009 г. изложбата ще се открие в Загреб, а през м. март, 2009 г. – в София, България. Работа по подготовката на аранжирането на изложбата в СУ “Св. Климент Охридски” – 03 – 30. март, 2009 г.

Сред международните експозиционни прояви открояваме:

1. Етнографска изложба *“Мартеници”*, съвместно със ЗМНХЗ в Българския културен център – Скопие, Македония. Март 2008. Куратор на изложбата М. Дечева, участник Р. Данова.

2. Етнографска изложба *“Писани яйца”* в Българския културен център в Скопие, Македония. Май 2008 г. Съвместно със ЗМНХЗ. Куратор на изложбата М. Дечева, участник Р. Данова.

Постижения и проблеми в работата на специфичните звена на ЕИМ – Архива и Музея

На следващо място е дейността по попълване, обогатяване, по-нататъшна обработка и съхраняване на научната и художествена документация. Научният архив на института се е обогатил през 2008 г. с 23 новопостъпили архивни единици, научна обработка – А. Кирилова, ползвани - 117 а. е., предоставени от Е. Минчева, 32 бр. новопостъпили видеофилми и компакт дискове с етнографска тематика, обработка Г. Георгиев, посещения на фотоархива – 198; сканиране на 241 бр. а. е. стари снимки и портрети, извършено от А. Кисьова, посещения – 112, прехвърляне в електронен вид на 137 а. е. Приемане на фонда „Фоноархив” от Ю. Царева и преместване и

систематизация на а. е. от фонд “Народописен архив” в ново депо, извършено от Е. Минчева, А. Кисьова, Г. Георгиев, А. Кирилова. Библиотечният фонд на института се е обогатил през изминалата година с нови 351 тома (162 книги и 189 периодика). През 2008 г. библиотечният фонд наброява 25307 тома. Библиотекарките Я. Белчева и В. Спасова са предоставили за ползване 14 358 библиотечни единици, регистрирали са 383 читатели и отчитат над 4357 посещения в библиотеката. Направен е абонамент на списания за 2009 г. и са предоставени 6 книги за изложбата “Спомен за възкръсналото царство”

Етнографският институт съществува като академично звено в тясна и същностна връзка с **Етнографския музей**. През 2008 г. специфичната музейна работа бе представена по следния начин в двете си основни направления:

1. **Фондова работа.** Една от основните задачи, които стоят пред колектива на музея е проверката и опазването на фондовете. В резултат на заповед на Министъра на културата от края на 2006 г. в музея започна пълна инвентаризация на фондовете, в която взеха участие всички уредници. Като помощен персонал бяха взети на договори счетоводни лица. Две от тях ще продължат да работят в музея с постоянни трудови договори и след приключването на инвентаризациите ще поемат фондовете поетапно, като материално отговорни лица. В края на 2008 г. завърши пълната инвентаризация на много от музейните фондове, както следва: М. Дечева - Пълна инвентаризация на фонд „Дребни тъкани” ;Н. Тенева – Председател на комисия по инвентаризацията на фонд “Земеделие и животновъдство”. Прегледани 426 предмета. Изготвяне на заключителни протоколи за инвентаризацията, както и приключване на пълната инвентаризация на фонд “Българска народна дърворезба, домашна уредба и покъщнина”. Изготвяне на заключителни протоколи; Вл. Несторова – завършване на пълната инвентаризация на фонд “Едри тъкани. Килими” и фондова работа във фонд “Златарство”. Протоколи за приключена пълна инвентаризация на фонда; А. Комитска, В. Борисова – инвентаризация на фонд “Българско народно облекло”. Сверени по инвентарна книга 6015 предмета (от 23 000). Пълната инвентаризация на фонда не е приключила; В. Лазаров – приключване на пълната инвентаризация на фонд “Земеделие и животновъдство”. Почистване на помещенията, подреждане, консервация и реставриране на предметите, участие в комисията за приключване на пълната инвентаризация на фонд “Българска народна дърворезба, домашна уредба и покъщнина” и председател на комисията за инвентаризация на фонд “Обредно изкуство и реквизит” и за приемане-предаване на фонда на нов МОЛ – Е. Водинчар; И. Мишкова – пълна инвентаризация на фонд “Медникарство” и фонд “Ковано желязо и занаяти”. Изготвяне на протоколи за приключването, участие в инвентаризационна комисия на хонд “Чуждестранно изкуство”; Р. Данова – пълна инвентаризация на фонд “Чуждестранно изкуство”, изготвяне на протоколи, предаване на материалната отговорност поради пенсиониране, подготовка на приемане-предаване на новия МОЛ; Р. Данова – пълна инвентаризация на фонд “Обредно изкуство и реквизит”, изготвяне на протоколи и предаване на материалната отговорност – поради пенсиониране, участие в описването на наследството на Т. Димитров, предоставено на НЕМ от Министерство на културата. Ел. Водинчар – участие в комисия по инвентаризацията на фонд “Чуждестранно изкуство” и на фонд “Обредно изкуство и реквизит”, дигитализация на фонд “Обредно изкуство и реквизит”, Г. Манолова – дигитализация на фонд “Шевици” – незавършена, и участие в комисия за инвентаризация на наследството на Т. Димитров, предадено от МК на НЕМ, Г. Царев – приключване на пълната инвентаризация на фонд “Едри тъкани. Килими”; Е. Порталски - приключване на пълната инвентаризация на фонд “Керамика” и участие в инвентаризационна

комисия на фонд “Изобразително изкуство”, дигитализация (въвеждане на описания и инв. номера на предметите от фонд “Керамика” на електронен носител) – незавършена. Ст. Христов – пълна инвентаризация на фонд “Изобразително изкуство”, реставратор Бр. Делчев – участие в инвентаризацията на фондове “Дърворезба, домашна уредба и покъщнина”, “Земеделие и животновъдство”, “Обредно изкуство и реквизит” реставратор Д. Попова – участие в инвентаризацията на фондове “Българско народно облекло” - частта “Македонски носии”, “Керамика”, “Изобразително изкуство”; Кр. Спасов – Участие в пълната инвентаризация на фонд “Медникарство” и фонд “Ковано желязо и занаяти”, участие в описването и приемането на наследството на Т. Димитров, предоставено на НЕМ от МК; Д. Василев - участие в пълната инвентаризация на фонд “Ковано желязо и занаяти” и фонд “Медникарство”, участие в описването и приемането на наследството на Т. Димитров, предоставено на НЕМ от МК.

Основната проверка на музейните фондове, както и изложбите, които бяха подготвени от колектива на музея наложиха и спешна реставрация и консервация на редица експонати. Консервационно реставрационната работа се извършва от двамата реставратори Д. Попова и Бр. Делчев. Бр. Делчев е извършил почистване, дезинфекция и консервация на предмети – по приложен списък по инвентарен номер. (111 обредни хляба от фонд “Обредно изкуство и реквизит”, 75 дървени предмета – фонд “Зем. и животнов.” и “Дърворезба”), санитарна обработка на маски и обредни хлябове за изложбите на НЕМ. Реставратор Д. Попова е извършила пълна консервация и реставрация на картини от фонд “Изобразително изкуство” („Стари къщи” от Ив. Христов, „Гъдулар” от Ив. Мрквичка), реставрация на предмети за изложбата “Спомен за Възкръсналото царство”, еднократно годишно обгазяване на фондохранилищата и залите на НЕМ – 7 – 11. 03. 2008 г. и месечно редовно профилактично пръскане на фондохранилищата и залите на НЕМ.

Към непосредствените задачи на НЕМ стои необходимостта от дигитализирането на фондовете. За да се извърши това е необходимо закупуването на няколко дигитални апарата и по-мощни компютри, които да поемат информацията. Според инструкциите и според Закона за опазване на паметниците на културата всеки експонат в музея трябва да има паспорт на хартиен и дигитален носител. През следващите години това ще бъде една от основните дейности на музейните специалисти, за да може документацията на НЕМ да бъде приведена във вида, определен от нормативните актове.

2. Експозиционна дейност. През изминалата година членовете на музейния колектив продължиха работата си по подготовката и представянето на различни изложби главно в различни български градове и в чужбина, поради затваряне на музейната сграда на 25 април 2008 г. за ремонт. До края на 2008 г. сградата на музея остава затворена. Освен споменатите в т.2.2 и 2.3 на отчета изложби, колективът на Музея подготви през 2008 г. и следните други:

“*Писани яйца*” в залите на НЕМ 17 – 25 април 2008 г. Автори на експонати от НЕМ: С. Ракшиева, И. Мишкова, Р. Данова. Аранжиране Ст. Христов, Е. Порталски. Съвместно със ЗМНХЗ, ОП “Стара София”, ИМ Ихтиман, ЕМ Гърговище.

“*Магическата маска*” – гостуваща в ЕМ Варна, 20 юни – септември 2008 г. Изложбата е част от проекта “Карнавалният крал на Европа”. Р. Данова – куратор и аранжиране на изложбата, М. Дечева – участие в аранжирането на изложбата.

“*Просфора. Хляб и литургия*” гостува в АЕК “Етъра”, Габрово – април – май, 2008 г. Куратор И. Мишкова.

“*Магия за любов*” - изложбата е представена и открита по повод 40 годишнината от създаването на Музея на народните художествени занаяти в Троян. Гостуваща в Троян октомври 2008 – август 2009 г. Автори Н. Тенева, Веска Борисова.

Авторска изложба на Светла Ракшиева “Български писани яйца”, представяне на книгата “Писано яйце за Великден”, лекция и демонстрация на восъчната техника и български стилове пред българска и словашка публика – като част от културната програма на Българския културен институт в Братислава, и пред ученици от Българското училище в Братислава, Словакия. 12 - 13 март, 2008 г.

Изложба “Дарението” на Теодор Димитров – фоайе на Националната библиотека “Св. Св. Кирил и Методий” – НЕМ, съвместно с Министерство на Културата, НБКМ, Държавна Агенция Архиви, Националната Художествена Академия, Националния Политехнически Музей, Галерията за Чуждестранно Изкуство, Литературния музей и др. 23. май – юни, 2008, НБКМ. Куратор (от НЕМ) И. Мишкова, участници от НЕМ: К. Спасов, Д. Василев.

3. Международно научно сътрудничество на звеното

3.1. В рамките на договори и спогодби на ниво Академия

През 2008 г. бяха в ход следните международни проекти /изборът е към тези, които са навлезли в напреднал стадий/:

Проект 1. **”Всекидневната култура на българите и сърбите през постсоциалистическия период”** - българо-сръбски научен проект, ръководител ст.н.с. I ст. дфн Р. Иванова, авторски колектив: ст.н.с. I ст. дин Р. Попов, ст.н.с. д-р Ст. Янева, ст.н.с. д-р А. Лулева, ст.н.с. д-р С. Богданова, н.с. д-р И. Петрова, н.с. д-р Г. Георгиев, бюджетно финансиране. 2008 г. бе заключителна за проекта. На 6-9 октомври 2008 г. в зала „Одесос” на Археологическия музей в гр. Варна се проведе Шестата българо-сръбска научна конференция на тема „Общества – трансформации - култури. Постсоциалистическата всекидневна култура в България и Сърбия”. Организатори на събитието бяха Етнографският институт с музей при БАН и Етнографският музей в гр. Варна. По време на форума беше представена подготвената от българските членове на проекта фотографска изложба, съдържаща снимков материал от предишните пет конференции и от официалните представяния на сборниците. Част от материалите в изложбата бяха посветени на дългогодишния ръководител на проекта ст.н.с. I ст. дфн Радост Иванова.

Проект 2. **Българо-руски научен проект “Семантика и символика на славянските обреди и вярвания”** между Етнографския институт с музей на БАН и Института по славяноведение на РАН. Ръководител от българска страна ст.н.с. II ст. д-р В. Николова и участници ст.н.с. I ст. дин Рачко Попов, ст.н.с. I ст. дмн Минчо Георгиев, ст.н.с. II ст. д-р Валентина Васева, ст.н.с. I ст. дин Милена Бенюска. 2008 г. бе заключителна за проекта. Крайната цел е издаването на сборник на тема: “Категорията *родство* в езика и културата на славянските народи” в Москва през 2009 г.

Проект 3. **Българо-китайски проект “Съвременни критични ситуации /природни и социални/ и традиционна култура”** – съвместен научно-изследователски проект по линията на ЕБР между ЕИМ и две научни звена в Китайската народна република – Институт по етнология и антропология към Китайската академия за социални науки, Пекин, и Департаментът по етнология и социология към Централния университет на националностите, Пекин. Ръководител на проекта от българска страна

ст.н.с. II ст. д-р Еля Цанева. 2008 г. бе последната, трета, година от проекта. През нея бе реализирана сл. дейност: - събрани, преведени и редактирани материалите на българските автори. Главен редактор на подготвяния том ст.н.с. II ст. д-р Еля Цанева. По време на командировка на Е. Цанева в Пекин – 9-20 октомври 2008 г. бяха събрани преведените доклади на китайските колеги, редактирани и прецизирани илюстрациите. В началото на 2009 г. е подписан договор за издаване на сборника в Кеймридж, Великобритания. Подготвено е и продължение на съвместния договор за следващия изследователски период.

3.2. На институтско ниво

Проект 1. “Балкански изследвания”. Финансиран от бюджета на ЕИМ. Ръководител на проекта - ст. н.с. II ст. д-р Петко Христов. Участници в проекта - Секция “Балканска етнология”. Проектът предвижда изграждане на балканистична мрежа за етнологички и интердисциплинарни проучвания на базата на двустранни договори. През 2008 г. са подписани Двустранен рамков договор за научно сътрудничество с Института “Евро-Балкан” (Република Македония); Двустранен рамков договор за научно сътрудничество с Университета в Любляна (Словения); Договор с University of Ioannina, Faculty of History and Archaeology, Sector of Folklore.

Като най-значими международно финансирани проекти открояваме:

1. Международен проект “Етничности, идентичности и култури в България” – съвместен между ЕИМ и Центъра за руски и източно-европейски изследвания на Питсбъргския университет, САЩ. Година втора от проекта. Ръководител на проекта от българска страна ст.н.с. II ст. д-р Еля Цанева. Проектът е инициран и изцяло финансиран от американска страна и се отнася до обмен на млади изследователи и научни работници с цел повишаване на квалификацията им. През 2008 г. по линия на проекта ЕИМ бе домакин на двумесечния научен престой на американската докторантка и преподавателка от Питсбъргския университет Ханде Созер, която направи теренно проучване по темата на дисертацията си из България, осъществи широк кръг научни контакти с помощта на ЕИМ, изнесе лекция пред студенти по етнология от Софийския университет, извърши събирателска работа в НБКМ, БИА, Архивите и библиотеките на ЦУ на БАН и ЕИМ, на Центъра за етнически проучвания. По линия на проекта през 2009 г. предстои аналогично научно гостуване на Мила Маева в САЩ.

2. Проект „Права на малцинствата и междуетнически/ междурелигиозни отношения в общини със смесено население” [Minority rights and inter-ethnic/inter-religious relations in municipalities with diverse population] - проект на МЦИМКВ, финансиран от СЕЕ Trust (Тръст за гражданско общество в Централна и Източна Европа - Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe. Участници от ЕИМ: н.с. I ст. д-р Евгения Троева, н. с. I ст. Цветана Бончева и н. с. I ст. Ива Кюркчиева. 2008 г. е заключителна за проекта. Научният екип публикува резултатите от изследването.

4. Участие на ЕИМ в подготовката на специалисти

Учени от ЕИМ продължиха да се реализират на учебно-образователното поле: лекции в чуждестранни университети са изнесли /пълни курсове, краткосрочни, както и

епизодични лекции/ колегите М. Беновска /Фрибург, Швейцария/, Е. Цанева (Пекин, Китай), Е. Марушиакова, В. Попов (Хелзинки, Финландия).

Във ВУЗ у нас такива курсове и семинарни занятия са имали: М. Беновска, Цв. Бончева, М. Георгиев, М. Дечева, М. Карамихова, Р. Попов, Н. Тенева, П. Христов, Е. Цанева, В. Васева, Е. Троева, И. Кюркчиева, А. Комитска. Към Центъра за обучение на БАН докторантски програми лекции и семинари са провели Р. Попов, М. Карамихова, П. Христов, Е. Марушиакова, В. Попов, Св. Ракшиева, А. Касабова, Ж. Пимпирева, А. Лулева, и др. М. Карамихова отчита и проведен през 2008 г. курс за Следдипломна квалификация и специализация - Обучителен семинар за служители в държавната администрация “Жилищни условия за ромите”, финансиран от Министерство на териториалното развитие. А. Анчев е участвал в Обучителната програма на Българското общество по аналитична психология “К. Г. Юнг”.

През годината е защитена успешно една докторантска разработка – на Галина Манолова: “Етнокултурна специфика на брака и семейството при българските преселници в Бесарабия (в периода от 30-те години до края на ХХ век)”. Анатоли Анчев отчита през 2008 г. успешно присъждане на научната степен “доктор на филологическите науки”.

Ръководство на дипломанти през 2008 г. отчитат М. Беновска – 8 дипломанти (бакалавърски и магистърски тези в Нов български университет, 3 защитили успешно през годината) и М. Карамихова - 1 дипломант (магистърска теза), СУ “Св. Климент Охридски”, спец. Културология. Текущо научно ръководство на докторанти в България извършват в момента В. Николова, А. Лулева (на 2-ма), А. Касабова, М. Дечева, М. Карамихова, В. Попов, П. Христо, Е. Марушиакова и Св. Ракшиева. Докторанти от чужбина консултират Е. Марушиакова и Св. Ракшиева. 15 колеги от ЕИМ са били през 2008 г. членове на експертни органи, а 21 са автори на писмени експертни становища – рецензии, отзиви, консултации, журирования, оценки и пр. , като 5 са в чужбина - на Е. Марушиакова и В. Попов, М. Карамихова.

7. Състояние и проблеми на ЕИМ в издателската и информационната дейност

Издателската дейност на ЕИМ през 2008 г. бе съсредоточена върху редовното публикуване на неговия печатен орган сп. "Българска етнология" и подготовката за публикуване на колективни сборници с представителна за института тематика. Тя, както вече е известно на всички, е основен приоритет на ръководството на ЕИМ и особено на неговия директор и в тази посока са съсредоточени сериозни усилия главно за финансовото обезпечаване на изданията. През 2008 г. редакторът на сп. “Българска етнология” А. Генчева е подготвила и предала за печат кн. 4/2007, 1/2008, 2/2008, 3/2008, 4/2008 г. ; редактирала е и подготвила за печат монографията на Сл. Гребенарова “Огънят в обредите на българите (етнографско-ареално изследване)”, участвала е в редактирането на текстовете на рекламна брошура на ЕИМ и на новия сайт на ЕИМ. Освен това ритмично е осъществявала връзките с Международен книгообмен - БАН. Другият сътрудник на предпечатното звено Мариета Цанова е извършила предпечатна подготовка, страниране и компютърен дизайн на: списание “Българска етнология” за 2008 г.; дизайн и предпечат на монографията на Сл. Гребенарова “Огънят в обредите на българите (етнографско-ареално изследване)”, дизайн и предпечат на рекламни материали за изложба “Девет товара коприна и още

девет везани”, за VI българо-сръбска конференция, за рекламна брошура на ЕИМ и на новия сайт на ЕИМ.

Както в предходни години, така и сега трябва да се отбележи, че поддържането на добър ритъм в издаването на списанието и изобщо в работата на издателското звено се дължи на колегите - автори, на добросъвестната работа на редколегията и нейния главен редактор ст.н.с. I ст. д-р Р. Иванова, пенсионирана през м. август 2008 г., както и на двете споменати сътруднички на звеното. През есента на 2008 г. Научният съвет на ЕИМ одобри за главен редактор на сп. „Българска етнология” ст.н.с. II ст. д-р Ана Лулева и бе подновен и променен съставът на редколегията.

С оглед на новите научни реалности и наложителни изисквания към рекламата и информационното представяне работата на ЕИМ в края на 2008 г. бе изработен нов уебсайт на ЕИМ, двуезичен, според изискванията на БАН и предстои неговото регистриране в интернет в първите месеци на 2009 г.

8. Информация за предстоящи конференции през 2009-2010 г.

Засега в ръководството на ЕИМ има яснота относно планирането на две международни конференции за 2009-2010 г., както следва:

1. Етнографският институт с музей при БАН организира научна конференция „Етнологията в България – история, методи, проблеми.” Конференция в чест на 60 годишния юбилей на ЕИМ-БАН - София, 15-17 октомври 2009 г.

2. През месец октомври 2009 г. в София е предвидена съвместна научна конференция на участниците в стартирания от 1. 1. 2008 г. Българо-естонския научен проект на тема „Постсоциалистически трансформации и политики на идентичност: Естония и България в сравнителен план” (“Post-socialist Transformations and Politics of Identity. Estonia and Bulgaria in Comparison”), с ръководител от българска страна н.с. I ст. д-р Иванка Петрова, финансиран от БАН по ЕБР. Организатор ЕИМ.

3. Българо македонска научна конференция на тема „Динамика на работната мобилност на Балканите” – Скопие, Р. Македония, август 2009 г. Съорганизатор ЕИМ-БАН.

4. Българо-сръбска научна конференция през октомври 2010 г. в България по съвместен проект „Културно наследство и национална идентичност. Сравнително изследване на България и Сърбия”, ръководител на проекта ст. н.с. II ст. д-р Станка Янева. Организатор ЕИМ.